

Kajak- kenu fejlesztési stratégia

január 24.

2010.

Munkaanyag a sportág utánpótlásának, minőségi versenyeredményeinek, a kimunkált és a gyakorlatban megerősödött felkészítési eljárásainak megőrzése érdekében szükséges fejlesztési projektekről és programokról, illetve azok tervezésének szükségességéről, összefüggési rendszeréről és meghatározó tartalmi elemeiről.

**Szakmai
tartalmú
fejlesztések**

A kajak-kenu sport fejlesztési stratégiája

A sportág fenntartó környezetének hosszú távú biztosítása, utánpótlás-nevelési program indítása a minőség megőrzésére

Tervezet

Készítette: Parti Zoltán (kajak-kenu szakedző, földrajz tanár, közoktatási és projektmenedzser szakértő)

A stratégia célja, hogy vezérelhetővé váljanak a felkészítési folyamat tartalmi és szervezési összetevői, illetve a folyamatba bevonható sportolók létszáma fenntartható módon a kritikus értékek felett maradjon, valamint a felkészítés eredményessége megfeleljen a sportág hagyományainak, az eredményekkel kialakított elvárásoknak.

Helyzetelemzés

A jelenlegi állapotot több - a kajak-kenu sportágat alkotó közösség beavatkozási területén túli társadalmi, gazdasági és geográfiai (később: **TGG**) tényező alakulása miatt - a sportág „életfunkcióit” kedvezőtlenül befolyásoló hatóerők - sokszor egymást is erősítve - a hagyományosan sikeres sportág majdani hanyatlását eredményezhetik.

Másik, a sportágunkra befolyással lévő körülmény az, hogy a közoktatás idejére eső, kondicionális és koordinációs képességek fejlődésbeli szenitív szakaszai alatt, az iskolai testnevelés nem biztosítja kellő minőségben a képesség-fejlesztést a nagy felkészülési idejű, vízi helyszínekhez kötött sportágak alapozásához, a specifikus sportági munkára történő kiválasztásához.

Mára pontosan tudjuk, hogy a sport-felkészítés eredményességét, a sportágra jellemző terhelés-élettani összetevőkkel összefüggésben lévő, és a sport transzferhatásait is beépítő tudáselsajátítási folyamatok, az oktatás-szervezési és pedagógiai kérdések kölcsönösen határozzák meg.

Amennyiben ebben a bonyolult fejlesztési folyamat- és hatásrendszerben nem munkálhatók ki a kajak-kenu sport szempontrendszerének is megfelelő tartalmi és tanulás-szervezési fejlesztések, akkor várhatóan a sportág eredményességét eddig biztosító edzés- és munkakultúra feloldódik, s egy lassan általánosan jellemzővé váló munkaérték-felfogás felé tolódik el a tanulók megítélésében és az iskolák programjaiban. Prognosztizálható az is, hogy a globális sportpolitikai felfogás következményeként az említett nagy felkészülési idejű és „média-hátrányos” sportágak tévesztése tovább folytatódik majd.

Meg kell tehát találni a sportágunk új nézőpontú szerepét a globális értékrendben, fel kell tárni az üzleti világ további lehetséges kapcsolódásai pontjait. Ki kell vívni a média tartós érdeklődését a versenyek, de a felkészülési folyamat eseményeinek bemutatása iránt is. Mindezek érdekében egyedi fejlesztésű programcsomaggal támogatott, vízi sport profilú iskolai hálózat létrehozására van szükség, lehetőleg egy, a szakmai programot kimunkáló és karbantartó modelliskola létrehozása mellett, hogy a szakmai tartalmak iskolai környezetben is kimunkálhatók, bemutathatók lehessenek.

További esély keletkezik számunkra azzal, hogy a Duna Régió EU program kapcsán sportágunk egyik alapvető „eszköze” a Duna folyó térsége jelentős mértékű fejlesztést kap a 2013-tól, 2020-ig terjedő fejlesztési időszakban. Ez olyan esély, amelyet megfelelően ki kell használni.

A fejlesztés már elfogadott célhierarchiája, a kimunkált prioritások és intézkedések, valamint a horizontális intézkedések nem teremtenek közvetlen esélyt a versenysportnak, de olyan figyelmet irányítanak a dunai fejlesztésekkel a folyóvízre, hogy annak „oldalvizén” ott lehet a kajak-kenu sport is a kedvezményezettek, a fejlesztésekből profitálók között.

Kapcsolódóan érdemes az EU egy korábbi nagy projektjének, a közoktatás tartalmi fejlesztéseinek támogatására, illetve a sporttal való nevelés fontosságát célul tűző (2004.) EU-s programévre gondolnunk. Ezek a nagy programok és a most indult Duna régiós fejlesztés, sajátosan összekapcsolható a sportágunk tevékenységében, hiszen a régiós fejlesztések infrastruktúrát, vízi közlekedési kultúrát, megfelelő versenyzői utánpótlást, és tartalmi fejlesztéseket vonnak össze az érdekeltségi területeinken.

Az edzőképzés a sportág belső minőségbiztosításának egyik eljárásrendje, amelynek segítségével egyrészt a szakmai és technikai fejlődést lehet követni, másrészt meg lehet felelni egyéb társadalmi mozgásoknak. Ez utóbbi terület egyre fontosabbá válik, hiszen a sporttal, kivált a versenysporttal kapcsolatban egyre világosabbá válik az a törekvés/felfogás, hogy önellátóvá kell válnia. A támogatási rendszerek átalakulása miatt a kajak-kenu sportágnak is szembe kell néznie néhány alapvető, átalakulásban lévő nagy rendszer sportra történő hatásával, és újra kell gondolni a sportági koncepcióját, az abból levezethető stratégiáját.

A koncepció megalkotásához induló **hipotézis**ként érdemes néhány felvetést befogadni, a célterületek világos kijelöléséhez és azok tartalmának összeállításához áttekinteni.

- A kajak-kenu sportág utánpótlását a közoktatásban tanuló korosztályok jelentik, ezért **az iskola**, a sportági eszközrendszer (vízfelületek, sportegyesületi háttér, egyéb támogató elemek és térségi hagyományok) meglétének függvényében **támogató vagy más érdekeltsgű közegként jelenik meg**.

Ezért a támogató területeket azonosítani kell, az iskolai programokban pedig el kell helyezni a sportágat támogató tartalmakat és új szervezési megoldások bevezetését is el kell érni.

- **A kajakozás-kenuzás felfogható** sajátos integrációs tevékenységnek, **oktatási folyamatnak** is. Erről beszélhetünk úgy is, mint az egyes tantárgyi tudástartalmak összekapcsolódását, gyakorlati alkalmazhatóságát, a szenzitív időszak koordinációs és kondicionális területen történő komplex képességfejlesztését is szolgáló, több dimenziós oktatási-nevelési folyamatról. A **sportági felkészítés lényegében szakképzés is**, elég a vízi közlekedésre, túrázásra, az eszközök karbantartására, illetve a „tanulók” komplex képzésére, vízen történő, akár nagy távolságra terjedő helyváltoztatására, eligazodására, vagy a balesetmentes közlekedésére gondolnunk.

A folyamat jellegzetessége, hogy nem tanteremben, hanem többnyire a szabadban, a sportfelkészítés eszközrendszerének változatos használata mellett valósul meg. A közismereti tantárgyi tananyagtartalmak pedig természeti környezetben is hasznosíthatók. A tudás ez által elmélyíthető, érvényesíthető olyan elemek is, mint a helyzet és környezetváltoztatás, a személyes megismerés és tapasztalatszerzés, a szabadidő hasznos eltöltése. Ide tartozóan a család és az iskola kapcsolatrendszerének bővítése, a személyiség fejlődésében a versenyzés, a tartós alkalmazkodás elérése. Megjelenik a hálózatban, szervezetben való munka, mindezzel összefüggésben pedig az Európai Unió gondolkodás és kitekintés, pályázati projekteken való tervezés és megvalósítás, együttműködések térben és időben.

A kajak-kenu sportágban minden tudás jelen van, ami alapja lehet OKJ-s szakképzés akkreditációjának.

- **A kajak-kenu sportág edzőskultúráját jelentő eljárásrendek szakmai-tudományos leírásának**, iskolai szintű dokumentumok formájában történő átiratainak, pedagógiai program-csomagjainak, helyi tantárgyi tanterveinek **megjelenítésével a sportág utánpótlása stabilizálható.**

A tanterveknek azonban integrálniuk kell olyan tartalmakat is, amelyek jelenleg határterületei, illetve befogadó közegei a professzionális versenysportnak: környezet és természetvédelem, természeti földrajz-morfológia, vízbiológia-vízszennyezés, megújuló energiaforrások, vízi sporteszközök használata és készítése, edzéselví testnevelés, Európai Unió kohéziós gondolkodás, regionális térszemlélet, életpálya modellek és szakképzés, idegenforgalom, tanösvények, stb.

A megfogalmazottak szerint az egyik koncepcionális célfeladat a belső szakmai minőség fejlesztése, amelynek egyik eszköze az edzőképzés, az edzőtovábbképzés, melynek tartalmát a felállított hipotézis vonatkozásában is végig kell gondolni.

Mindezek azt jelentik, hogy több nézőpontból is szemlélhetjük a továbbiakban a sportágunkat.

A szemléletváltáshoz szükséges, hogy el tudjuk fogadni az alábbiakat:

1. *A sportág vízhez kötődése által minden fejlesztés, ami a regionális térszerveződés keretein belül tervezésre, majd megvalósításra kerül befolyással lesz a sportág jövőjére.*
2. *A sportági felkészítés - a sportág sajátosságai miatt - lényegében szakképzés, mivel a sportági tudásanyag jól hasznosítható szakmai anyag az idegenforgalom, a vízi közlekedés, a szabadidő hasznos eltöltése, a környezet és természetvédelem, az életmód alakítása területén, és nem utolsósorban a kézzel hajtott folyó és állóvízi hajózás, a vízi járművek felkészítése, karbantartása során.*
3. *A magyarországi folyóvizek és vízparti települések száma alapján a vízi sportoknak kisebb a jelentősége, mint az lehetséges, vagy elvárható volna. Nem jelenik meg az iskolai oktatási-nevelési programokban sem, így a szabad vízfelületeken való osztozkodásban lassan háttérbe szorulhat a motoros meghajtású járművekkel szemben.*
4. *A DUNA Régió nagy projekt kimunkálása kapcsán fontos szempont lehet azok látásmódja, akik nem a szárazföld felől érkeznek a vízparthoz, hanem a vízen érkeznek meg az alkalmas kikötésre, partraszállásra alkalmas helyekhez, településekhez.*
5. *Az EU-s pályázatok megvalósítása során több szakmaterület kapcsolódik majd össze, s e területek tudásanyagai közül számos elem része a vízi sportoknak, valamennyi sportoló megtanulja azokat versenyzői élete során alkalmazni, így képes valahonnan valahová eljutni vízen használatos közlekedési járművel, ismeri a természeti viszonyokat, a víz fizikáját, áramlási tulajdonságait, tud túrát, táborozást vezetni, ismeri az időjárási viszonyokat, a folyóvízi környezet növényzetét, a hajózási, kikötési szabályokat, stb.*

A feladatok rendszere, a feladatok kapcsolatai

Az MKKSZ alapfeladatai, az azzal koherens stratégiai feladatok, valamint az Európai Unió fejlesztési pályázatok és a különböző területek tartalmi fejlesztései rendszert alkotnak, vagy rendszerbe kapcsolhatók.

MAGYAR KAJAK-KENU SZÖVETSÉG		Kapcsolódó INFRA pályázatok és tartalmi fejlesztések	
A Kajak-Kenu Szövetség alapfeladatainak ellátása	A Kajak-Kenu Szövetség stratégiai feladatai	Duna Régió EU projekt	Iskolai testnevelés és sportnevelés
A versenyrendszer működtetése	Belső edző-továbbképzési program	Versenypálya Budapesten	Védett vízterületek, a programok megvalósításának védelmét biztosító szabályozások
A válogatott csapatok kiállítása, felkészítése	Iskolai hálózat specifikus sportnevelési programja, partneriskolai hálózat építése, tartalmi fejlesztések	Modelliskola fejlesztés	
A felkészítési folyamat megszervezése, a szükséges erőforrások biztosítása	Vízitúra és idegenforgalom	Partraszálló helyek	Edzéselvű iskolai testnevelési programcsomag
Túra és szabadidős profil	Környezet és természetvédelem		Természetismereti tantárgyak integrációja, környezet és természetvédelem, szakképzés

A táblázatból levezethetők az összetevő elemek kapcsolatai.

Például: a komplex felkészítési folyamat megszervezése, a szükséges erőforrások biztosítása alapfeladat (amely magába foglalja a teljes egyesületekben folyó utánpótlás-nevelés és a felkészítés, a kiválasztás feladatrendszerét, illetve a normatív és egyéb támogatások elosztási rendszerét) eredményes megvalósításához szorosan kapcsolódik a vízfelületek védelmét biztosító Duna Régió programon belüli projekt, illetve a modelliskolai fejlesztési elem. Ezeket a fejlesztéseket és feladat-ellátási kötelezettségeket támogathatják az iskolai fejlesztési programok, az „Edzéselvű testnevelési programcsomag” és természetismereti tantárgyak integrációs tantervei.

Az elemek további létező kapcsolatait kell a részletes stratégiai programban kibontani, megtervezni, a megvalósításhoz projekteket alapítani.

A Duna Régió program prioritásai és intézkedései között további kapcsolódások is találhatóak, mint például az energia előállítása és felhasználása, a partraszálló helyek bevonása a minél kisebb széndioxid kibocsátással járó működés biztosítása tekintetében.

Programfejlesztés és projektek alapítása

A Duna Régió fejlesztési programja, a programról kialakított EU stratégia elengedhetlenné teszi az MKKSZ részéről a programhoz való csatlakozást, a projekt-ötletek kidolgozását, megjelenítését, a tervezés elvégzését. A tervek ismeretében pedig a feladatok megvalósításához szükséges projektek megtervezését és megalapítását.

Az egyes projektekkel kapcsolatban azt is tudomásul kell venni, hogy a régiós fejlesztés nélkül is, a sportág helyzetének megőrzése érdekében szükség lesz a megvalósításukra.

Ilven projektek lesznek:

- Az edzeshelyek védelméért tett, a szabályozást elérő lépések
- A Duna, illetve a magyarországi vizek melletti települések hálózati kapcsolatának megteremtése a sportági utánpótlás-nevelés volumenének biztosítása érdekében, illetve ennek keretében a települések oktatási intézményeiben az iskolai sportnevelési programok tartalmi fejlesztésének elérése, valamint a helyi egyesületek bekapcsolása az iskolai testnevelési programokba
- A vízi túrázás kultúrájának terjesztése, az idegenforgalomba való bekapcsolásának segítése, a vízparti táborhelyek kialakításának szorgalmazása
- A mozgássérültek bevonása a versenyprogramokba, a családi túra-programok kimunkálása, a környezet és természetvédelemmel kapcsolatos lépések megtétele, stb., mind megjelenő feladatok lesznek

Javaslat

A feladatok azonosítása elkerülhetetlen.

A projektek alapítása, a pályázatokon való részvétel megkerülhetetlen, hátrányokkal járna.

A fejlesztések, lépések a közoktatás irányában időszerűvé váltak.

A megjelenő feladatok gyors és szakszerű megvalósításához, a sportág-fejlesztési feladatokat ellátásához, új feladatokkal megbízott szervezeti egységet, szakmai műhelyt ajánlatos létrehozni. A szakmai műhely a meglévő szervezeti struktúrára horizontálisan is létrehozható, és a jelenlegi fejlesztéssel megbízott felelős vezető alá rendelhető. Az egyes speciális kérdésekben azonban projekt csoportokat szükséges létrehozni, amelyek a projekteket az alaptervékenységgel párhuzamosan tevékenykedve, azokat jó színvonalon végre tudják hajtani, meg tudják valósítani. A csoportok tagjai a projektek idejére állnak munkába, összeállításukkor a belső és külső erőforrásokat egyaránt igénybe lehetne venni. Az „ágazati” vezető minden esetben belső, a szakmai vezető akár belső, akár külső erőforrás is lehetne.

A Duna Régiós program, az iskolafejlesztési területkihívásai és folyó fejlesztései gyors döntéseket igényelnek, mert az EU-s forrásokkal támogatott fejlesztési tervek hosszú időre készülnek, s nincs mód azok elfogadását követően új pályázati témákat (intézkedéseket) a későbbiekben megnyitni.

Ennek érdekében szükség van a gyors reagálásra, a tárgyalási és képviseleti, részvételi jogkörök tisztázására, leadására. Az azonosítható partnerek felé az állandó tárgyalásra felhatalmazott személyeket meg lehet nevezni, belső kontrolljukat el lehet rendezni.

A stratégia megalkotása során azonosított tényezők tématerképe:

Üdvözlettel,

Budapest, 2010-01-25

Parti Zoltán